

Yaşamaqdan doymur ürək...

Şair Mövlud Teymurun ömür yelkəni yetmişinci sahələyə yan alır. Lakin o, həmişə gəncdir, qocalıq sözü qətiyyətlə ona yaraşmır. Zamana qalsa bu, doğrudan da belədir. Bəs onda gənclik eşqi ilə çırpınan, hələ yazıb-yaratmaqdan doymayan ürəklə hesablaşmaq? Şairi cavan saxlayan onun ruhu və çağlayan ilhamı, qəlbindən süzülüb gələn qanadlı misralar və həyat eşqidir. Bəlkə də Mövludun gənclik sirrinin biri də onun çox işlərini hələ tamamlamamağı, sözünü deyib bitirməməyidir.

Zaman ömrünün 70-ci baharını yaşayan şair Mövlud Teymurun saçlarına siqal çəksə də, coşub-çağlayan gur ilhamını zərrə qədər də azalda bilməyib. Poeziyaya olan bu məhəbbətin mayasında Mövlud Teymurun halallığı, düzlüyü, vətənə, torpağa, el-obaya qəlbən bağlılığı durur. Onun qələmindən çıxan poetik misraların şirəsini, mayasını ülvü, pak hissələr təşkil edir. Onu oxucuya sevdiren də sözündəki səmimiyyətdir. Ədəbiyyatda səmimiyyət geniş və dərin mənə daşıyır. Səmimiyyət şairin zamanla və oxucuyla anlaşılıqlı dil-dən danışmaq bacarığını göstərir.

Hər zaman dövrün, zamanın nəbzini tutmaq iqtidarında olan şairin poeziyasından müharibənin qoxusu, zamanın dəhşətləri, ictimai-siyasi mühitin diktəsi və münasibətlər, şairi düşündürən iztirablar aşılır və birmənalı olaraq təqdim edilir. Bir neçə onilliklərdə ki, bu aləmdə sirlisoraqlı dünya ilə bağlı fəlsəfi düşüncələrini bizlərlə bölüşür və cəmiyyəti düşündürən məsələləri nəzmə çəkdiyi misraları ilə diqqətə çatdırır. Ruh gənc, qələmi iti, təfəkkürü aydın və sağlam olan şairin misralarına hakim olan sənət meyarı onu özünün sezmədiyi halda belə 70 yaşın tamamına gətirib çıxardıb. Yetmiş ilin sazağını, istisini, nəşəsini, sevinc və qüssəsini yaşayan şair bir ömür yolundan müəmmalı soraqlarla bu günə gəlib çıxıb. Yaşın ölçüsü yaşanılan illərlə, qəlbən hərərəti ilə ölçüldüyündən, zəngin təəssüratlarla kamilliklə gəncliyin bir ortağ nöqtəsində yaşayır. Mütəmadi olaraq kitablarının oxucusu olduğumuz Mövlud Teymurun yaradıcılıq qayəsində mövzu rəngarəngliyi onun neçə-neçə əsərlərinin meydana gəlməsi ilə

nəticələnib. Poeziyasının gücü, qüdrəti ilə Azərbaycan ədəbiyyatına neçə-neçə ədəbi nümunələr daxil etmişdir. Müxtəlif illərin məhsulu olan bu nümunələrdə düşüncə müxtəlif məqam və prizmalara yönələrək, şeir parçalarını meydana gətirməsinə səbəb olub. Onun "Rəsul Rza demişkən", "Haqqın ömrü", "Qar bərəkətdir", "Çox sevirem anamı", "Tarixlərdə qalacaq", "Qarabağ bizimdir", "Bir sözüm var", "Ürək yanğısı" kimi şeirlər kitabında şairin düşüncələri ilə tanış oluruq. Şeirlərində Mövlud Teymur insani keyfiyyətlərdən, fərdlərin cəmiyyətə olan baxış və fərziyyələrindən, bu dünyada əbədiyyətə qovuşan və sözü, hikməti ilə bu aləmə iz salan isimlərdən də söz açır. Bahar ömründən xəzan çağına tək, əli qələmlə sənətə, vətənə, Azərbaycana, bu torpağın hər bir nemətinə məhəbbət və nəvaziş göstərən insanların iç dünyasının pıçıltılarını nəzmə çəkərək, ideyasını məhz bu qisimdə olan lövhələrdə diqqətə çatdırır. Mövlud Teymur insanpərvər bir şairdir desək, fikrimizdə yanılmarıq.

Belə ki, şair isti nəfəslə insanlara həssaslıqla yanaşır. Söz mülkündə onların bacardığı tərzdə portretini yaratmağa nail olmuşdur. Bu qələmin qəhrəmanları kimlərdir? Mikayıl Müşfiq, Səməd Vurğun, Nazim Hikmət, Rəsul Rza, Nigar Rəfibəyli, Anar, Osman Sarıvəlli, Əliağa Kürçaylı, Məmməd Araz, Ağabəyim Ağa və onlarla belə Azərbaycan torpağının yetirdiyi böyük ziyalılar nəslindən söz açılır. Mövlud Teymur onların azərbaycançılıq məfkurəsindən, milli mənəvi-dəyərlərimizin təbliğindəki düşüncə tərzinin meyarından söz açmaqla yaradıcı insanların qəlb dünyasının alliyini göstərməyə çalışır. Mövlud Teymur Azərbaycan torpağının dahilər, istedadlar yetirməsini əsərlərində lirik lövhələrlə əks etdirir.

Mövlud Teymur poeziyası məxsusiliyi, ifadəliliyi, obrazlılığı, şəxəliyi ilə seçilir və yadda qalır. Bu poeziya 70 illik bir zaman məsafəsində zənginləşmiş, bədii çaları ilə Azərbaycan poeziyasına orijinallıq gətirmişdir. Daim axtarışda olan şair fikir dünyasını oxucularla hər zaman bölüşür və yeni nəfəsi ilə həyatla, insanla, cəmiyyətlə bağlı mülahizə və qətiyyətləri nəzmə çəkir.

20-yə yaxın şeir və poemalar kitabı işıq üzü gören şairin bütün kitablarında ana vətənə, doğma yurda, torpağa, el-obaya, təbii gözəlliklərə bağlılığı ülvü bir hissə tərənnüm olunur. Həyata münasibət, insanın daxili aləminə varmaq, gəncliyə, təmiz sevgiyə, saf məhəbbətə ucadan baxmaq hissələri, duyğuları bədii dildə, obrazlı, qabarıq şəkildə verilib. Bədii cəhətdən, dil, üslub baxımından zəngin, yaddaqalan olan bu şeirlər oxucuda xoş təəssürat oyadır.

Sözə könül verib, əlinə qələm alandan hər zaman qəlbindən keçəni, düz bildiyini yazıb, oxucunu da düz olmağa, saflığa səsleyib. Onun ömür kredosu məhz bu amal üstə köklənib. Bəlkə də elə bu səbəbdəndir ki, "Mən sözü düz dedim, doğru söylədim, Tərtəmiz söylədim, duru söylədim" deyir.

Onundogma Azərbaycana həsr etdiyi çox dəyərli misralar var. Bu da onun qəlbindəki sonsuz vətən sevgisindən xəbər verir. O, sanki hər şeir

ri, hər misrası ilə vətənə olan sonsuz sevgisini oxucu ilə bölüşmək istəyir. Azərbaycana canı, ruhu, öz bədəninin bir hissəsi kimi baxır, Vətənin vuran qəlbə, ürəyi hesab edir və bununla qürurla fəxr etdiyini ifadə edir.

Mövlud Teymurun şeirlərində həm də təbiətə sonsuz bağlılıq var. Bu da təbiidir. Çünki İsmayillıda, dağların əhatəsində doğulub, təbiətə vurğun olmamaq mümkünsüzdür. Şair şeirlərinin birində "Nə gözəl kəndimiz, yurd-yuvamız var, Gül-çiçək ətirli xoş havamız var", deyə doğma yurdu, onun min bir dərdə dərman olan havasını, suyunu, başı qarlı dağlarını, sıx meşələrini, nəcib insanlarını nəzmə çəkir. Bəlkə də onu şeirə, poeziyaya bağlayan əsas amillərdən biri də yaşadığı yerin əsrarəngiz təbiəti, bənzərsiz gözəlliyidir.

Şairin ən üstün cəhətlərindən biri də odur ki, xalqın tarixini, mədəniyyətini, ən qədim zamanlardan bəri gələn folklorunu, dil və obrazlar sistemini öyrənib, bunu poeziyanın əsaslarına hopdura bilib. O, türkçülüğü yalnız yaradıcılığının məzmunu ilə deyil, həm də mənsub olduğu etnosun ruhundan gələn ifadə texnologiyası ilə verə bilib. Onun türkçülük mövzusunda olan şeirləri ədəbiyyatımızın ideya göstəricilərindən, Azərbaycan poeziyasının uğurlarından, ədəbiyyatımızda yeni bir mərhələdir. İnanıram ki, bu mövzu bundan sonra da onun yaradıcılığında geniş miqyas alacaq, yalnız kiçik həcmli şeirlərlə deyil, türk epos təfəkküründən gələn poemalarla özünü göstərəcək. Bu sadaladıqlarım fikirlər şairin "Türk atası", "Ulu Türkiyəm", "Türk elləri", "Türk dünyası" və digər şeirlərində özünü qabarıq şəkildə büruzə verir. Bu qəbildən olan şeirlərində Mövlud Teymurun Türkiyə sevgisi, türkçülüyə qəlbən bağlılığı, türk dünyasının birliyinə böyük inamı özünü göstərir.

Mövlud Teymur zamanla mühakimədə həyat reallıqlarını nəzmə çəkir. Bu sətirlərin qoxusundan yaradıcı şəxsin ruhunu sezməmək mümkün deyildir. İnsan təbiəti, xarakter və keyfiyyət fərdliliyi, məhz qələmə alınan nümunələrdə özünü göstərir. Dövrün, zamanın nəbzini tutmaq iqtidarında olan şairin poeziyasından müharibənin qoxusu, zamanın dəhşətləri, ictimai-siyasi mühitin diktəsi və münasibətlər, şairi düşündürən iztirablar aşılır və birmənalı olaraq təqdim edilir.

Şair yaradıcılığında dövlətimizin mövcud səltənətə yiyələnməsində ulu öndər Heydər Əliyevin əməyini şeir dilinə çevirərək, onun bəşəriyyətini qürurla tərənnüm edir. Şair adı tarixdə qalacaq böyük liderin xalq üçün gördüyü işləri sadalamaqla yaratdığı poetik nümunənin məzmununa gözəllik, ülvilik bəxş edə bilmişdi. Bu məfhumlar məhz Heydər Əliyev işığından şeirə süzülüb gələrək, onun bədii mahiyyətini və dəyərini yüksəyə qaldırır. Şairin "Ağ atlı xilas-kar", "Tarixlərdə qalacaq" (şeirlər və poema) kitabları ümummilli lider Heydər Əliyevə həsr olunub. Şair Heydər Əliyevin tarixə həkk etdiyi silinməz izləri incə ştrixlərlə nəzmə çəkib. "Azərbaycan - Heydər", "Sevindirdi bu xalqı", "Unutmayaq xidmətini Öndərin" və s. başlıqlı şeirlərində adlarından görüldüyü kimi

Heydər Əliyevin böyük bir şəxsiyyət olaraq zamanla ölçülməyən əməllərini diqqətə çəkmiş, onun fəaliyyətinin fəvqündə böyük ideyaların gerçəkləşdiyini və Azərbaycanın dünyaya açılan qapılarının məhz layihələrinin gerçəkləşməsi əsasında mümkünliyini təsvir etmişdir. Heydər Əliyevin Tanrı tərəfindən xalqa göndərilməsini, milləti düçar olduğu ağır dərddən xilas etməsini, xalqını, vətəninə sevərək ömrünü bu yolda fəda etməsi ilə göstərir.

Şairin "Ürək yanğısı" kitabına daxil olan "Karvan yolu" bölməsindəki şeir nümunələri fəlsəfi mahiyyəti, bəşəriyyəti ilə seçilir.

Bu gözəllikləri duyan və bunun içində xoşbəxt düşüncələrinə qovuşan şairin ilham pərisi Azərbaycan olduğundan yaradıcılıq eşqi də tükənmir və şeirləri ilə oxucuların ürəyinə yol tapır.

Rəsul Rzanın poeziyasının gücü, qüdrəti nəticəsində Azərbaycan milli poeziyasında, ədəbiyyatında neçə-neçə ədəbi nümunələr meydana gəldi. Belə nümunələrdən bir də şairin "Rəsul Rza demişkən" kitabıdır. Kitaba şairin onunla bağlı şeirləri və poeması daxil edilib. Bir şəcərədən üç xalq şair və yazıçısı Rəsul Rza, Nigar Rəfibəyli və Anara məhəbbət və ehtiramla qələmə aldığı əsərlər onların yaradıcılıq yoluna fərdi baxışın bir nümunəsi təqdim edilib.

"O, belə şair idi" şeirində Mövlud Teymur onun insani keyfiyyətlərindən, həyata baxışında səmimiyyətdən söz açır. "Hər sözü mənə dolu", "Kür kimi dəli-dolu", "Araz kimi gur idi" misralarında şairin Rəsul Rza şəxsiyyətinə mövqeyi açıq-aydın bəlli olur.

Mövlud Teymur geniş təfəkkürün sahibi, həyatı və insanları qiymətləndirməyi bacaran şairin haqq səsinə qoşularaq bu cür əsərlərin müəllifinə çevrildi. Ruhi qidası onun poeziyasında zəngindir.

Mövlud Teymur çox sevdiyi uşaqları da yaddan çıxarmayıb, onlara da yaradıcılığında yer ayırıb. Bəlkə də Mövludun uşaq şeirləri yazmasını bir çoxu bilmir. Etiraf etməliyə ki, uşaq şeiri yazmaq çox çətindir. Böyük rus tənqidçisi Belinski deyirdi ki, uşaq şeiri yazmaq üçün uşaq şairi olmaq lazımdır. Uşaqlar üçün yazılmış şeirlər qısa, lakonik, öyrədici və tərbiyəvi əhəmiyyətli olmalıdır. Mövludun uşaqlar üçün yazdığı şeirlər "Çox sevirem anamı", "Qar bərəkətdir" kitablarında toplanıb. Bu kitablar müəllifin xəbəri olmadan da bir neçə dəfə nəşr edilib.

Mövlud Teymur "gəlimli-gedimli, son ucu ölümlü dünya"nın yolçusudur, haradan gəldiyini də bilir, haraya getdiyini də. Onun misraları qəlbindən su içir. Əslində, şeirlər şairin duasıdır. Tanrıya ünvanlanan dua. Bir də şeir şairin Allaha şükranlığıdır. Bu mənada Mövlud Teymur xoşbəxt qələm sahibi hesab etmək olar. Azı ona görə ki, o, 70 illik bir zaman məsafəsində Allaha daha çox dua edən bəndələrdəndi. Çünki hər gün özünü sözlə, şeirlə ovudub, kədərinə də, sevincinə də onunla bölüşüb. Nə yazıbsa qəlbənin diktəsi, ürəyinin səsi ilə yazıb. O, bu gün də müqəddəs bildiyi yolla inamla, həvəslə irəliləyir...